



วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edkkuj>

ดำเนินการวารสารโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปัจจัยที่มีผลต่อการผันสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

Factors Affecting the drop out and Graduation Periods of Undergraduate Student of Prince of Songkla University, Phuket Campus in COVID-19 Situation

ภัทรา เสมอวงษ์¹, กฤตณะ พงกษากร², อาทิตยา เนียมสอาด³, อรปรียา ปิยงกร⁴ และ ธัญภัทร ศาสตระบุรุษ^{5*}

Phatra Samerwong¹, Kritana Prueksakorn², Aatitaya Neamsaad³, Onpreeya Piyangkorn⁴ and Thunyapat Sattraburut^{5*}

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล^{1,2,5*} คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต^{3,4}

Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University, Thailand^{1,2,5*}

Faculty of Technology and Environment, Prince of Songkla University, Phuket Campus, Thailand^{3,4}

Received: August 08, 2021 Revised: December 28, 2021 Accepted: December 28, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการผันสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางในการจัดการการศึกษาให้มีศักยภาพ กำหนดทิศทางการพัฒนาและปรับปรุงการสอนเพื่อให้ นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร รวมถึงศึกษาความต้องการในมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา เพื่อนำไปสู่การวางแผน การปรับปรุง การรับมือกับสถานการณ์ต่อไป โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ปีการศึกษา 2563 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ร่วมระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ สถิติไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับปานกลางต่อปัจจัยทุกด้านที่ส่งผลให้ผันสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้า โดยมีความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยส่วนตัว ด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์ และด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย สูงเป็นสามอันดับแรกตามลำดับ และนักศึกษามีความต้องการความช่วยเหลือในช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในระดับมากที่สุดในทุกมาตรการ โดยต้องการได้รับทุนการศึกษาประเภททั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือการผ่อนชำระ/ลด ค่าธรรมเนียมการศึกษา และเงินช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาติดเชื้ สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านรายได้เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญด้วย เช่นกัน ดังนั้นมหาวิทยาลัยและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับการเยียวยา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย ด้านการเงิน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล การผันสภาพการเป็นนักศึกษา การสำเร็จการศึกษา ความช่วยเหลือ โควิด 2019

*Corresponding author. Tel.: 089 632 7293

Email address: thunyapat.sat@mahidol.ac.th

Abstract

This research aims to study factors affecting the drop out and graduation periods of undergraduate students in Prince of Songkla University, Phuket Campus during the COVID-19 pandemic. In doing so this research analyzes these factors, including assistance measures for students and proposes guidelines for effective educational management and development. An online survey was conducted on undergraduate students in Prince of Songkla University, Phuket Campus of the 2020 academic year with close-ended questionnaires. Data was statistically analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Pearson's product-moment correlation coefficient and Chi-square test were applied to find the correlation between factors. The result presents that all factors affected the drop out and graduation periods of undergraduate students at moderate level. The three factors that have the highest influence were personal life, senior project, and university rules and regulations, respectively. Moreover, students required all aspects of assistance measures provided by the university at very high level with the highest degree of assistance on general scholarship, installment or reduction of tuition fees, and subsidies for infected students, respectively. These demands for the support illustrating that financial problem also had a large impact on students and their families during the pandemic. In conclusion, the university and relevant organizations should provide assistance measures for students by taking these factors into consideration, especially on the financial aspect.

Keywords: Factors affecting, Drop out, Graduation, Assistance measures, COVID-19

■ บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาองค์กรและพัฒนาประเทศ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้น ก็คือ การศึกษา อันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงาน (Gyeltshen & Sawangmek, 2016) และมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคม การศึกษานับได้ว่าเป็นการลงทุนที่สำคัญ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531; นันทวิช นุชนารถ, 2558) หากคนในสังคมได้รับการศึกษาที่ดีจะนำไปสู่โอกาสในการก้าวขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นทุกภาคส่วนในสังคมควรมีความตระหนักว่าการศึกษาคือกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีความสำคัญและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน อันส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศ

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานั้นนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษาและการผลิตทรัพยากรบุคคลผู้มีความสามารถในการประกอบอาชีพให้แก่สังคม ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และการสนับสนุนนักศึกษาในการพัฒนาตนเองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่ามหาวิทยาลัยหลายแห่งประสบปัญหาสำคัญจากการสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนด หรือถึงขั้นพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ยกตัวอย่างเช่น สภาพครอบครัว ปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา ผลการเรียน สถานศึกษา และการบริหารจัดการหลักสูตร เป็นต้น (วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์ และคณะ, 2555; สมคิด รักษาทรัพย์ และคณะ, 2556) การออกกลางคันและการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาถือได้ว่าเป็นต้นทุนสูญเปล่าทางการศึกษา เป็นการสูญเสียโอกาสในการสร้างทรัพยากรบุคคลในอนาคต และเกิดความสูญเสียทาง

งบประมาณในการสนับสนุนการเรียนการสอน (สุตารัตน์ พิมลรัตน์กานต์, 2558; พีรฉัตร อินทชัยศรี และ มานัตต์ คำกอง, 2564) ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขหรือหาแนวทางการแก้ปัญหา

นอกจากนั้น ขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้านอันเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยลบที่สร้างความเสียหายในระดับบุคคล เช่น การประกอบอาชีพ รายได้ของครอบครัว ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ระบบสาธารณสุข สังคมและการดำรงชีวิตในด้านอื่น ๆ (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2564; เทื่อน ทองแก้ว, 2563) อีกทั้งรัฐบาลยังได้กำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและการดำรงชีวิต เช่น การปิดสถานที่ต่าง ๆ การงดการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ การขอความร่วมมือให้ทำงานที่บ้าน การงดการเดินทาง เป็นต้น หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวปรับเปลี่ยนนโยบาย เพื่อรับมือกับสถานการณ์และรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพมาทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบการจัดการด้านการศึกษาในหลาย ๆ มหาวิทยาลัย ด้วยข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น ข้อจำกัดของอุปกรณ์สำหรับการเรียนออนไลน์ รวมถึงการลดโอกาสของนักศึกษาในการทำทดลองในห้องปฏิบัติการ การห้ามทำกิจกรรมเป็นหมู่คณะ ข้อจำกัดเรื่องรายได้ที่ลดลงของผู้ปกครอง ข้อจำกัดด้านการเดินทางกลับมาศึกษาต่อหรือการลงพื้นที่เก็บข้อมูลงานวิจัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมและก่อให้เกิดความกังวลต่อนักศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน (กรรณิการ์ แสนสุภา, 2563; อภิญญา อิงอาจ, 2563) อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้รับเสียงสะท้อนจากนักศึกษาถึงปัญหาดังกล่าว จึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ซึ่งกระทบต่อโอกาสทางการศึกษาของนักศึกษา

งานวิจัยนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ถึงปัจจัยที่มีต่อปัญหาการฟื้นสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษา เพื่อการวิเคราะห์และแนะนำแนวทางการปรับตัว การกำหนดทิศทางการพัฒนาและปรับปรุงการสอนหรือการจัดการของมหาวิทยาลัย และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ต่อปัญหานี้ ผ่านการศึกษามุมมองของนักศึกษา รวมถึงความต้องการในมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา เพื่อนำไปสู่การวางแผน การปรับปรุง การรับมือกับสถานการณ์ต่อไป

■ จุดประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ฟื้นสภาพจากการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหการฟื้นสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้า ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
- 3) เพื่อวางแผนและจัดเตรียมมาตรการให้ความช่วยเหลือเยียวยาที่เหมาะสมแก่นักศึกษา และเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ในลักษณะใกล้เคียงกันซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

■ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายศัพท์เฉพาะและการทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัย

ปัจจัยในความหมายของการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นหรือความต้องการต่าง ๆ ต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและสาธารณูปโภคอื่น ๆ ด้านการทำวิจัย งานโปรเจกต์ ด้านสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา/บุคคล/สิ่งแวดล้อม ด้านส่วนตัวนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย

การฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2563) ได้กำหนดการฟื้นฟูสภาพการศึกษาของนักศึกษา ไว้ในข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรีและการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. 2563 ครอบคลุมถึงการลาออกไม่ได้ลงทะเบียนเรียนภายในสามสัปดาห์ นับจากวันเปิดภาคการศึกษาปกติ มีแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าที่กำหนด ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละชั้นปีการศึกษา

การสำเร็จการศึกษา

สำหรับเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเสนอชื่อนักศึกษาเพื่ออนุมัติให้ปริญญา ได้กำหนดไว้ว่า นักศึกษาต้องศึกษาและผ่านการวัดและประเมินผลรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามที่กำหนด มีสถานภาพเป็นนักศึกษาซึ่งมีแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 2.00 ไม่มีหนี้สินใด ๆ ที่ค้างอยู่กับมหาวิทยาลัย และได้ดำเนินการยื่นขอสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามแต่ละหลักสูตร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรสี่ปี ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ดังนั้น นิยามของการสำเร็จการศึกษาล่าช้าในการวิจัยนี้ จึงหมายถึง การที่นักศึกษาไม่สามารถที่จะได้รับการเสนอชื่อเพื่อรับปริญญาได้ตามระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา คือสี่ปี

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้างานวิจัยและผลงานวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

วันวิสาข์ แก้วสมบุญ และคณะ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงปัจจัย 6 ด้าน โดยเรียงลำดับปัจจัยได้ดังนี้ คือ คุณลักษณะส่วนตัวของนิสิต ความรู้ในการทำวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิจัย การบริหารจัดการของหลักสูตร ด้านขั้นตอน/ระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติ และ ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ พร้อมทั้งเสนอว่ามหาวิทยาลัยควรจะมีการอบรมทักษะทางการวิจัยแก่นักศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งผลการศึกษานี้มีความใกล้เคียงกับการศึกษาปัจจัยจำแนกการออกกลางคันของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคามโดย สุกัญญา ทารส และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2562) ที่ได้มีการเก็บข้อมูลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ด้านนิสิต (ปัญหาส่วนตัว) ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านครอบครัวนิสิต ด้านสถานศึกษา และพบว่าตัวแปรปัญหาด้านนิสิต และปัจจัยด้านครอบครัวนิสิตนั้นมีความสำคัญที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อนำไปเทียบกับงานวิจัยของ สมคิด รักษาทรัพย์ และคณะ (2556) ซึ่งแม้ว่าจะศึกษาถึงปัจจัยที่ใกล้เคียงกัน แต่ผลการวิจัยกลับแสดงให้เห็นว่าสาเหตุจากปัญหาส่วนตัวนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ส่วนสาเหตุด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษานั้นถือได้ว่ามีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด นอกจากนี้แล้วการวิจัยนี้ได้มีการลงรายละเอียดถึงลงไปและพบว่าในประเด็นเรื่องส่วนตัวของนักศึกษานั้น สาเหตุสำคัญของการลาออกจากการมีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่เรียนน้อย ส่วนสาเหตุในด้านสภาพครอบครัวนั้น ฐานะความยากจนของครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาจำเป็นต้องช่วยครอบครัวหารายได้ด้วย

เมื่อได้ศึกษางานวิจัยในหัวข้อที่ใกล้เคียงกันโดย จิระนันท์ เจริญรัตน์ (2559) ที่ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผลการเรียนเฉลี่ยและปัจจัยอื่น ๆ เช่น วุฒิการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง สาขาวิชาที่เรียน ทักษะเพื่อการเรียน สถานภาพของ

ครอบครัว รายได้ของครอบครัว พบว่าการที่นักศึกษาไม่ได้รับทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา นั้นเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญ พร้อมเสนอแนะเพิ่มเติมว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความช่วยเหลือวางแผนการเรียน และมหาวิทยาลัยควรให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การผ่อนชำระค่าเทอมและทุนการศึกษา เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดเพิ่มเติมของปัจจัยทางด้านสภาพหรือปัญหาส่วนตัวของนักศึกษาและครอบครัวมากขึ้นว่ามีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางการเงินด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทวัฒน์ ทวีชาติ และคณะ (2562) ที่ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูลจากปัจจัย 11 ด้าน ซึ่งผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาบางส่วนลาออกอันเนื่องมาจากปัญหาด้านการเงิน การย้ายที่อยู่ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังได้มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยอื่น ๆ รวมถึงสถานการณ์กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ชั้นปี สาขาที่เรียน และเกรดเฉลี่ย และพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีอัตราการฟื้นฟูสภาพสูงที่สุด และฟื้นฟูสภาพในภาคเรียนแรกมากกว่าด้วยเหตุผลหลักที่ว่าต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา และเข้ามาเรียนอีกครั้งในปีต่อไป สอดคล้องกับ ฐานิตา ลอยวิรัตน์ และคณะ (2558) ซึ่งพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีสัดส่วนการฟื้นฟูสภาพนักศึกษามากที่สุดโดยมีเหตุผลในการยื่นคำร้องเพื่อไปศึกษาต่อสถาบันอื่น ไม่ถนัดในสาขาวิชาที่เรียน และผลการเรียนไม่ดี ตามลำดับ นอกจากนี้แล้วยังพบว่าแต่ละคณะมีอัตราการลาออกของนักศึกษาที่แตกต่างกัน โดยในรายงานฉบับนี้นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มีความต้องการลาออกมากที่สุด

คณะผู้ทำวิจัยจึงได้รวบรวมและสรุปปัจจัยต่าง ๆ จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ซึ่งในภาพรวมการศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงทิศทางที่เป็นไปในทางเดียวกัน คือปัจจัยด้านประเด็นส่วนตัวเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบมากที่สุดพร้อมความหลากหลายในปัจจัยอื่น ๆ เช่น ข้อบังคับต่าง ๆ อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น งานวิจัยนี้ได้นำปัจจัยเหล่านี้มาอ้างอิงในการกำหนดปัจจัยในการศึกษาที่มีผลต่อปัญหาการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษา อย่างไรก็ตามงานวิจัยเหล่านี้เป็นการศึกษาที่มองหน้าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ งานวิจัยนี้จึงมีจุดประสงค์ที่จะขยายมุมมองเพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ได้ส่งผลกระทบต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาที่แตกต่างไปจากสถานการณ์ปกติหรือไม่และอย่างไร โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ที่มีต่อนักศึกษา และบุคคลวัยทำงาน การปรับตัว รวมถึงมาตรการและความต้องการความช่วยเหลือในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมา เนื่องจากยังเป็นหัวข้อความท้าทายที่ค่อนข้างใหม่ จำนวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นี้จึงยังมีไม่มากนัก โดยผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน การปรับตัวของนักศึกษา ดังเช่น การเรียนออนไลน์ จำนวนชั่วโมงการเข้าชั้นเรียนถูกจำกัด ลดโอกาสการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะ นักศึกษาอาจมีความใจต่อการเรียนลดลง (กรรณิการ์ แสนสุภา, 2563; เทื่อน ทองแก้ว, 2563) อีกทั้งงบประมาณที่ทางสถาบันการศึกษาได้รับการจัดสรรก็ลดน้อยลงอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดฯ

ในขณะที่ อภิภูญา อิงอาจ และคณะ (2563) ได้ศึกษาถึงความกังวลของนักศึกษาต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งกระทบต่อมิติด้านการเรียนและการเงิน เกิดจากปัจจัยเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวมากที่สุด ตามมาด้วยการทำวิทยานิพนธ์ การสำเร็จการศึกษาตามกำหนด และกังวลเรื่องผลการเรียน นักศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวมากขึ้นต่อรายได้ครอบครัวที่ลดลงและรับมือกับความเครียดที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ในขณะที่ กนกวรรณ พวงประยงค์ (2564) ได้ศึกษาถึงความต้องการความช่วยเหลือในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 19 ของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร และพบว่ากลุ่มตัวอย่างวัยทำงานส่วนมาก (ร้อยละ 88.25) ต้องการได้รับความเยียวยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการลดค่าสาธารณูปโภค (ร้อยละ 89.61) การพักชำระหนี้ (ร้อยละ 68.85) และเงินเยียวยาจากรัฐบาล (ร้อยละ 67.61) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้คนวัยทำงานส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางด้านรายได้ค่อนข้างมาก และต้องการความเยียวยาไม่ว่าจะจมาในรูปแบบใด

ผลจากงานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าการแพร่ระบาดฯ ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการเรียน และก่อให้เกิดความกังวลทางด้านการเรียนของนักศึกษา คณะผู้วิจัยจึงอยากทราบมุมมองของนักศึกษาว่าได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดฯ นี้อย่างไร และมีความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษา

และครอบครัวในปัจจุบันได้ อันสะท้อนผ่านความต้องการจากมาตรการความช่วยเหลือว่าจะเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันอย่างไร

■ วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต จำนวน 115 คน ตั้งแต่ปีที่เข้าศึกษา 2556 ถึง 2563 จาก 4 คณะ ได้แก่ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม คณะการบริหารและการท่องเที่ยว วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ และคณะวิเทศศึกษา คณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจออนไลน์ครอบคลุมทุกชั้นปีและคณะ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีความยินดีให้ข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างด้วยฟอร์มของกูเกิล (Google Form) ตามความสมัครใจ จึงถือว่าการศึกษานี้เป็นการเลือกตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ในช่วง ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ของปีการศึกษา 2563 โดยมีระยะเวลาในการเก็บอยู่ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563 ถึง มกราคม 2564

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่ ประกอบด้วยคำถามแบบกำหนดคำตอบไว้ให้เลือก (Close-Ended Question) หรือคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็นสามตอน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา ปีที่เข้าศึกษา ช่วงของเกรดเฉลี่ย ที่พักในขณะที่ยังเรียนอยู่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่มีผลต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จ การศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยแบ่งปัจจัยออกเป็น 7 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและสาธารณูปโภคอื่น ๆ ด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์ ด้านสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา/บุคคล/สิ่งแวดล้อม ด้านส่วนตัวของนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (ranking scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1932) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการความช่วยเหลือนักศึกษาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต ที่มี 7 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ไม่ทราบว่ามีมาตรการนี้หรือไม่ และ แนใจว่าไม่มีมาตรการนี้

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1970) พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละตัวแปรมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง

0.924 ถึง 0.971 โดยมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.0952 แสดงว่าข้อคำถามมีระดับความเชื่อมั่นสูง มีความเหมาะสม สอดคล้อง และสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรม Microsoft Excel และ PASW Statistics 18 ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean; \bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และ สถิติไคสแควร์ (Chi-square Test)

สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
1.00 – 1.80	ระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	ระดับน้อย
2.61 – 3.40	ระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	ระดับมาก
4.21 – 5.00	ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความต้องการความช่วยเหลือนักศึกษาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน จำแนกตามเพศพบว่า มีจำนวนนักศึกษาเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 และมีเพศชายจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 โดยศึกษาอยู่ในคณะกรรมการบริการและการท่องเที่ยวมากที่สุดจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมาคือวิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 คณะวิเทศศึกษาจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และน้อยที่สุดคือคณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 โดยส่วนใหญ่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2562 จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือปีการศึกษา 2563

จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ในด้านผลการเรียน นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.51 – 3.00 และ 3.01 – 3.50 เท่ากันที่จำนวนช่วงละ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ต่อช่วง นักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ที่บ้านตนเอง (บ้านพ่อ – แม่) จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมาคืออาศัยในหอพักในกำกับของมหาวิทยาลัยจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมาคือรายได้อยู่ในช่วง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษา

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (ตารางที่ 1) พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับปานกลางต่อปัจจัยทุกด้าน โดยมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้ามากที่สุดในด้านส่วนตัวของนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 1.11) รองลงมาคือด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์ ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 1.09) และด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 1.17)

อย่างไรก็ตามจากค่าเฉลี่ยที่ใช้วัดปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษา พบว่ามีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูง ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติไคสแควร์ พบว่านักศึกษาต่างคณะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมและรายด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2) โดยนักศึกษาคณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.52$, S.D. = 1.21) รองลงมาคือด้านส่วนตัวนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 1.21) นักศึกษาคณะการบริการและการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์มากที่สุด ($\bar{x} = 3.57$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.90) นักศึกษาวิทยาลัยการคอมพิวเตอร์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนตัวนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนมากที่สุด ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 1.24) รองลงมาคือด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์ ($\bar{x} = 2.97$, S.D. = 1.33) และนักศึกษาคณะวิเทศศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์มากที่สุด ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและสารานุกรมอื่น ๆ ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 1.11)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการที่มีต่อมาตรการช่วยเหลือในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

จากการสอบถามระดับความต้องการที่มีต่อมาตรการช่วยเหลือ สรุปได้ว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ตต้องการได้รับมาตรการช่วยเหลือในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยเรื่องที่นักศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ทุนการศึกษาประเภททั่วไป ลดค่าธรรมเนียมการศึกษาภาคการศึกษาที่ 3/2562 จำนวน 30% และ ลดค่าธรรมเนียมการศึกษาภาคการศึกษาที่ 1-2/2563 จำนวน 20% ตามลำดับ ในขณะที่มีนักศึกษาไม่ทราบว่ามีมหาวิทยาลัยได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการสนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการเรียนออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ การลดและคืนค่าธรรมเนียมหอพัก รวมถึงการที่อาจารย์สามารถส่งระดับคะแนน G (Distinction), P (Pass) และ F (Fail) แทนการส่งระดับคะแนนปกติได้ นอกจากนี้ นักศึกษายังแน่ใจว่ามหาวิทยาลัยไม่มีมาตรการจัดการหรือส่งนักศึกษากลับภูมิลำเนามากที่สุด รองลงมาคือการสนับสนุนชมการ์ตสำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา และสวัสดิการเงินช่วยเหลือค่าอาหารกลางวันแก่นักศึกษา

ตารางที่ 1

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อกรจบล่าช้าหรือการพัฒนาของนักศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา	2.94	1.28	ปานกลาง
ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.21	1.22	ปานกลาง
ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและสาธารณูปโภคอื่น ๆ	3.25	1.14	ปานกลาง
ด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์	3.37	1.09	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา/บุคคล/สิ่งแวดล้อม	3.22	1.17	ปานกลาง
ด้านส่วนตัวนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน	3.39	1.11	ปานกลาง
ด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย	3.26	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 2

ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อกรจบล่าช้าหรือการพัฒนาของนักศึกษา ตามตัวแปรคณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อกรจบล่าช้าหรือการพัฒนาของนักศึกษา	FTE		FHT		COC		FIS	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา	2.93	1.19	3.23	1.04	2.45	1.48	3.26	1.14
ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.07	1.28	3.50	0.97	2.88	1.41	3.27	1.15
ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและสาธารณูปโภคอื่น ๆ	3.31	1.21	3.40	0.96	2.92	1.25	3.56	1.11
ด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์	3.31	1.17	3.57	0.84	2.97	1.33	3.75	0.67
ด้านสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา/บุคคล/สิ่งแวดล้อม	3.33	1.29	3.41	1.01	2.90	1.29	3.36	0.98
ด้านส่วนตัวนักศึกษา/ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน	3.40	1.21	3.54	0.93	3.20	1.24	3.44	1.12
ด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย	3.52	1.21	3.55	0.90	2.88	1.35	3.16	1.11
หมายเหตุ	FTE	คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	FHT	คณะการบริการและการท่องเที่ยว				
	COC	วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์	FIS	คณะวิเทศศึกษา				

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่าในภาพรวมปัจจัยที่นักศึกษาเห็นว่ามีส่วนทำให้พัฒนาหรือจบการศึกษาล่าช้ามากที่สุด 3 อันดับ คือ ด้านส่วนตัวของนักศึกษา รองลงมาคือ ด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์ ตามด้วยด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามความแตกต่างระหว่างเพศและรายได้ผู้ปกครองไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของผลวิจัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงได้นำผลวิจัยในประเด็นสำคัญมาอภิปรายรายด้านควบคู่ไปกับความสัมพันธ์ของปัจจัยย่อย ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ในภาพรวมจากผลเดี่ยวนั้น ปัจจัยด้านส่วนตัวนักศึกษา ถือเป็นปัจจัยที่นักศึกษาให้ความเห็นว่ามีผลมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับกับงานวิจัยอื่น ๆ ในสถานการณ์ปกติ (สุกัญญา ทารส และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2562; โสภนา สุดสมบูรณ์, 2562; ภูษณิศ สิริวรพร, 2557; วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์ และคณะ, 2555) เมื่อทำการวิเคราะห์จึงพบว่าปัจจัยย่อยที่นักศึกษาได้รับผลกระทบมากที่สุดสามอันดับแรก คือ ความกระตือรือร้นในการทำงานโปรเจกต์ของนักศึกษามีไม่เพียงพอ การวางแผนและบริหารจัดการเวลาของนักศึกษาไม่เหมาะสมอันเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนมาเป็นระบบออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Chelms (2020) ที่พบว่า การเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนสู่ระบบออนไลน์นั้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงทั้งเรื่องสุขภาพจิตและการเรียนอยู่ก่อนแล้ว เมื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากระยะไกลจึงอาจทำให้นักศึกษาเหล่านั้นพ้นจากการติดตามอย่างใกล้ชิด เช่น การติดตามนักศึกษาให้เข้าเรียน ส่งงานตามกำหนด หรือการนัดพบเพื่อพูดคุยปัญหาส่วนตัว นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนเพื่อเว้นระยะห่างยังทำให้นักศึกษาไม่สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนและปรึกษาเนื้อหาที่เรียนกับทั้งอาจารย์หรือนักศึกษาคนอื่นได้ใกล้ชิดเหมือนอย่างเคย จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ความกระตือรือร้นหรือความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนหรือการทำงานโปรเจกต์ลดน้อยลง

อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ลงไปในระดับคณะพบว่าทุกคณะต่างมองว่าปัจจัยส่วนตัวของนักศึกษานั้นมีผลอยู่ในอันดับหนึ่งหรือสองจึงทำให้มีผลเฉลี่ยสูง โดยมีนักศึกษาวิทยาลัยการคอมพิวเตอร์เพียงเท่านั้น ที่ให้ความเห็นว่าปัจจัยส่วนตัวของนักศึกษานั้นมีผลในอันดับแรก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ อาจไม่ส่งผลให้มุมมองต่อปัจจัยส่วนตัวมีผลที่เปลี่ยนแปลงออกไป แต่ได้ส่งผลกระทบต่อปัจจัยอื่น ๆ มีความสำคัญหรือส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนและความกังวลของนักศึกษาในระดับที่มากขึ้นเมื่อเทียบกับสถานการณ์ปกติ หรือในอีกนัยยะหนึ่งคือ สถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ส่งผลต่อปัจจัยส่วนตัวก่อนแล้วจึงเป็นผลกระทบต่อมายังปัญหาการพัฒนาสภาพหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้า

ปัจจัยที่มีผลเฉลี่ยเป็นอันดับสองในภาพรวมคือ ปัจจัยด้านการทำวิจัยงานโปรเจกต์ โดยเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบมากที่สุดสำหรับนักศึกษาคณะการบริการและการท่องเที่ยว และคณะวิเทศศึกษา โดยนักศึกษากังวลในประเด็นการขาดความรู้ในการเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์หรือนำเสนอผลงานวิจัย ขาดความเข้าใจในกระบวนการทำโปรเจกต์ ในขณะที่งานวิจัยของอภิญา อิงอาจ และคณะ (2563) ได้ศึกษาว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ สร้างความกังวลใจต่อนักศึกษาปีที่สามมากที่สุดเนื่องจากกระทบต่อการหาสถานที่ฝึกงาน ผลของงานวิจัยฉบับนี้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมและสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาคณะการบริการและการท่องเที่ยว คือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากความยากลำบากในการหาสถานที่ฝึกงาน เนื่องมาจากการปิดกิจการของธุรกิจการท่องเที่ยวอันเป็นผลจากการแพร่ระบาดฯ และอาจทำให้จบการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนด ทำให้นักศึกษากังวลในเรื่องนี้มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่จำเป็นต้องนำความรู้ภาคปฏิบัติเพื่อการประยุกต์ในการทำโปรเจกต์และการฝึกงานจะได้รับผลกระทบมากกว่าคณะอื่น

ปัจจัยด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย โดยเฉลี่ยแล้วมีความสำคัญเป็นอันดับที่สาม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ทำให้นักศึกษาเกิดความกังวลต่อการอบระยะเวลาศึกษา โดยสาเหตุหลักคือความกังวลในประเด็นการขาดประชาสัมพันธ์ขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติอย่างทั่วถึงและชัดเจน รวมถึงนักศึกษามองว่าขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับนั้นมีความซับซ้อน และมีการปรับเปลี่ยนระเบียบ ขั้นตอนต่าง ๆ อย่างกะทันหัน ได้สร้างความสับสนและความกังวลต่อนักศึกษาว่าจะพลาดข้อมูลสำคัญไป จนอาจไม่สามารถจบการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนตัวนั้นยังคงมีความสำคัญ เช่นเดียวกับงานวิจัยหลายฉบับในสถานการณ์ปกติ อย่างไรก็ตามความสำคัญของปัจจัยด้านอาจารย์ที่ปรึกษา กลับไม่ปรากฏเด่นชัดมากนัก เมื่อเทียบกับการคาดการณ์ที่ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ น่าจะก่อให้เกิดความยากลำบากในการติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย แต่ผลการศึกษากลับพบว่านักศึกษามองว่าปัจจัยเหล่านี้ รวมถึงการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนที่เปลี่ยนไป (เป็น

ระบบออนไลน์) มีความสำคัญในระดับปานกลางเพียงเท่านั้น แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีการปรับตัวเข้ากับการเรียนออนไลน์ได้ดีสัมพันธ์กับงานวิจัยของ กรรณิการ์ แสนสุภา และคณะ (2563) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในส่วนนี้ยังไม่สามารถสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ กับปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวนักศึกษาและความกังวลของนักศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่น ๆ (นนทวัฒน์ ทวีชาติ และคณะ, 2562; สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2558) คณะผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาในส่วนที่สองมาใช้ประกอบกันในการอภิปรายต่อไป

2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสภาพการเป็นนักศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาลำบากของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านการศึกษาระดับความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อมาตรการช่วยเหลือ

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมาตรการที่นักศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ ต้องการได้รับทุนการศึกษาประเภททั่วไป (ร้อยละ 42.61) ตามด้วยการผ่อนชำระ/ลดค่าธรรมเนียมการศึกษา (ร้อยละ 39.13) และเงินช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ร้อยละ 36.52) สัมพันธ์กับปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับนักศึกษารวมถึงครอบครัว โดยอาจเกิดจากการที่ผู้ปกครองมีรายได้ที่ลดลงหรือขาดรายได้อันเนื่องมาจากผลกระทบของการแพร่ระบาดฯ นอกจากนี้แล้วนักศึกษายังมีความต้องการอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน ได้แก่ การลดค่าธรรมเนียมค่าหอพักนักศึกษา เงินช่วยเหลือสำหรับการจัดเตรียมอุปกรณ์และการแจกซิมการ์ดสำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการเรียนออนไลน์ สวัสดิการเงินช่วยเหลือค่าอาหารกลางวันแก่นักศึกษาที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงความช่วยเหลือในการจัดรถรับ-ส่ง นักศึกษากลับภูมิลำเนา

ความต้องการลดค่าธรรมเนียมค่าหอพักนักศึกษา และความช่วยเหลือในการจัดรถรับ-ส่ง นักศึกษากลับภูมิลำเนา ยังสะท้อนถึงผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบมาเป็นการเรียนในระบบออนไลน์ ที่ทำให้นักศึกษาต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในส่วนของการค่าไฟที่เพิ่มมากขึ้น และอาจมีนักศึกษาบางส่วนที่ต้องการกลับไปเรียนที่บ้านหรือภูมิลำเนาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านหอพัก แม้ว่านักศึกษจะสามารถปรับตัวได้ดีต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนเป็นระบบออนไลน์ แต่ยังคงมีความต้องการเงินช่วยเหลือสำหรับการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และสวัสดิการเงินช่วยเหลือค่าอาหารกลางวันแก่นักศึกษาที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจก็ยังบ่งชี้ปัญหาทางด้านค่าใช้จ่ายที่ครอบครัวนักศึกษาต้องแบกรับเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาของการแพร่ระบาดฯ

ความต้องการมาตรการช่วยเหลือในหลาย ๆ รูปแบบนี้สะท้อนถึงปัญหาทางการเงินที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากมาตรการปิดสถานที่เป็นการชั่วคราวรวมถึงการประกาศใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ผู้ประกอบการของนักศึกษาส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจนอาจต้องหยุดประกอบอาชีพอย่างกะทันหัน และนำมาสู่ปัญหาทางด้านรายได้ของครอบครัวที่ลดลง สัมพันธ์กับการศึกษาของ อภิญญา อิงอาจ และคณะ (2563) และ เทียน ทองแก้ว (2563) ที่พบว่า นักศึกษามีความกังวลต่อสภาพเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวมากที่สุด และความยากลำบากในสถานการณ์ทางการเงินนี้ยังอาจส่งผลทำให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลและความเครียด ทั้งหมดที่กล่าวมาเหล่านี้ อาจส่งผลทำให้นักศึกษาตัดสินใจที่จะพักการเรียนหรือลาออกจากการเป็นนักศึกษาในที่สุด

บทสรุปจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ให้ความคิดเห็นว่าปัจจัยทางด้านส่วนตัวนักศึกษา ปัจจัยด้านการทำวิจัยโปรเจกต์ และปัจจัยด้านระเบียบ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ส่งผลกระทบต่อให้นักศึกษาพัฒนาหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนดมากที่สุด รวมถึงความกังวลของนักศึกษาด้านการเงินที่สะท้อนผ่านมาตรการช่วยเหลือในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อันเป็นผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ที่ทำให้รายได้ของครอบครัวลดลงหรือขาดหาย สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่ชี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็สถานการณ์ปกติ (สุกัญญา ทารส, 2562; จิระนันต์ เจริญรัตน์, 2559; วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์ และคณะ, 2555) หรือสถานการณ์ของการแพร่ระบาดฯ ปัจจัยทางการเงินล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา จากการวิเคราะห์ด้านรายได้ของครอบครัวต่อการพัฒนาและการสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนดของนักศึกษา พบว่ารายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการพัฒนาและการสำเร็จการศึกษาล่าช้า แต่จากการวิเคราะห์ร่วมกับความต้องการความช่วยเหลือที่สะท้อนผ่านมาตรการรูปแบบต่าง ๆ พบว่านักศึกษามีความต้องการการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากที่สุด ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ไม่ว่าครอบครัวของนักศึกษามีรายได้เท่าไร ล้วนได้รับผลกระทบต่อการเรียนรู้ในช่วงเวลาของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งสิ้น และอาจส่งผลกระทบต่อให้นักศึกษาเกิดความเครียดและวิตกกังวล อันจะส่งผลไปยังด้านส่วนตัวนักศึกษาต่อไป

อีกสิ่งหนึ่งที่ปรากฏจากผลการสอบถามคือ นักศึกษาจำนวนหนึ่งได้รับข้อมูลจากประกาศของมหาวิทยาลัยไม่ครบถ้วน สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารภายในสถาบันไปสู่ผู้รับบริการ (นักศึกษา) ที่ยังไม่สมบูรณ์ดีนัก ซึ่งการพลาดข้อมูลที่สำคัญในภาวะวิกฤตอย่างเช่นในครั้งนี้ โดยเฉพาะประกาศที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือที่ได้รับกันอย่างไม่ว่าถึงอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกประทับใจที่มีต่อสถาบันแม้นักศึกษาจะสามารถจบการศึกษาไปได้ตรงเวลาอีกด้วย และอีกสิ่งหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากทั้งในการศึกษานี้และการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา นั่นคือ ไม่ว่าจะเป็ในภาวะปกติหรือในภาวะวิกฤต ความกังวลของนักศึกษาต่อการพัฒนาและการสำเร็จการศึกษาล่าช้าก็เป็สิ่งที่เกิดขึ้นในระดับที่มีนัยยะสำคัญ ดังจะเห็นได้จากในหลายกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวหรือรับมือกับสภาพความเครียดที่เกิดขึ้นได้ และทำการตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ไม่มีความสบายใจให้เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือและบรรเทาความกังวลที่เกิดขึ้นในระหว่างการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยเพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ และเน้นไปที่การเอื้อประโยชน์หรือลดความยากลำบากของนักศึกษา โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเกณฑ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียน โดยยังรักษาไว้ซึ่งคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประประสิทธิผล

2. มหาวิทยาลัยช่วยดำเนินการหาสถานที่ฝึกงานหรือสถานที่สำหรับทำวิจัยโปรเจกต์แก่นักศึกษา หรืออาจปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้นักศึกษายังคงสามารถฝึกปฏิบัติได้จริง และนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในวันข้างหน้า เช่น การจัดอบรมเสริมสร้างองค์ความรู้เพิ่มเติม หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบตัวต่อตัว เป็นต้น

3. มหาวิทยาลัยควรมีการสื่อสารกับนักศึกษาอย่างชัดเจนและบ่อยครั้งผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ด้วยข้อมูลที่ครบถ้วนทุกประการในทุกช่องทางที่เลือกใช้ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่านักศึกษาจะไม่พลาดข้อมูลสำคัญหรือความช่วยเหลือที่มหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่น ๆ มอบให้

4. มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการให้คำปรึกษา หรือ ผู้ที่ดูแลสุขภาพจิตนักศึกษาในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 การมีผู้รับฟังและแนะแนวทางอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักศึกษาคลายความวิตกกังวล และเพื่อให้สามารถรองรับสถานการณ์พิเศษหรือวิกฤต รวมถึงภาวะปกติทั่วไปในอนาคต การมีผู้รับผิดชอบหรือศูนย์ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สถาบันการศึกษาไทยควรให้ความสำคัญ โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ซึ่งเป็นมหาลัยแห่งหนึ่งที่มีชื่อเสียงทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขอาจเป็นต้นแบบในการริเริ่มเป็นตัวอย่างให้สถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

References

- กนกวรรณ พวงประยงค์. (2564). สถานการณ์ผลกระทบ ความต้องการการช่วยเหลือ และการปรับตัวของคณาจารย์ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19: การศึกษาเชิงประจักษ์ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35(1), 266 – 286.
- กรรณิการ์ แสนสุภา, เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์, อุมาภรณ์ สุขารมณ และผกาพรรณ นันทะเสน. (2563). การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 79 – 92.
- จิระนันต์ เจริญรัตน์. (2559). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาของนักศึกษาที่มีผลการเรียนปกติโดยใช้ต้นไม้ตัดสินใจ. *SNRU Journal of Science and Technology*, 8(2), 256 – 267.
- ฐานิดา ลอยวิรัตน์, กุศล แก้วหนู และเกศริน คงจันทร์. (2558). การศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. *คุรุสภา วิทยาจารย์*, 1(2), 1 – 10.
- นนทวัฒน์ ทวีชาติ, อรยา เฟิงประจัญ, วิไลรัตน์ ยาทองไชย และชูศักดิ์ ยาทองไชย (2562). ระบบทำนายการฟื้นสภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 4(1), 47 – 60.
- นันทวิช นุนารณ. (2558). ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของเด็กและเยาวชน. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 2. (หน้า 324 – 335) กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2531). การวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 26 3-5 กุมภาพันธ์ 2531 (หน้า 296 – 312). รายงานผลการวิจัยสาขาเศรษฐศาสตร์ สังคม มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์.
- พีรฉัตร อินทชัยศรี และมานันต์ คำกอง. (2564) การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์การรอดชีพในการศึกษาการฟื้นสภาพการเป็นนักศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *Journal of Education Naresuan University*, 23(3), 217 – 228.
- ภูษนิศา สิริวรพร. (2557). สาเหตุการออกกลางคันและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: วิจัยและประเมินผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2563) ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรีและการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. 2563. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2564, จาก http://regist.pn.psu.ac.th/documents/rule/regulation_63.pdf

- วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, ทรงธรรม ธีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดา และศศิธร ดีใหญ่. (2555). ปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. รายงานการวิจัยสถาบัน หน่วยวิจัยสถาบัน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมคิด รักษาทรัพย์, สุภาภรณ์ ต้นจ้อย และวาสนา ตังเวเหมือน. (2556). สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ งบประมาณงเงินรายได้ปี พ.ศ. 2556 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- สุกัญญา ทารส และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2563). ปัจจัยจำแนกการออกกลางคันของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 273 – 287.
- สุดารัตน์ พิมลรัตน์กานต์. (2558). การศึกษาสาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กรณีศึกษา: วิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ รามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. *Journal of Logistics and Supply Chain College*, 1(1), 67 – 79.
- โสภณา สุตสมบุญ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อภิญา อิงอาจ, ธีรพร กาญจนภูมิ และพรพรรณ เขยจิตร. (2563). ความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 17(2), 94 – 113.
- Chelms, T. (2020). *How universities can support students' mental health amid Covid-19 crisis*. Time Higher Education. Retrieved from <https://www.timeshighereducation.com/blog/how-universities-can-support-students-mental-health-amid-covid-19-crisis>.
- Cronbach, L.J. (1970). *Essential of psychological testing*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Gyeltshen, L., & Sawangmek, T. (2016). The factors of parent and family involvement affecting student academic performance in Urban Primary Schools of Bhutan. *Journal of Education Naresuan University*, 18(2), 254 – 263.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22, 1 – 55.